

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор
з навчальної та методичної роботи
к.психол.н., професор
О.О.Назаров
“_____” _____ 2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ОРГАНІЗАЦІЙНА ПСИХОЛОГІЯ ТА ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАЦІ»

спеціальність 053 «Психологія»

спеціалізація «Екстремальна та кризова психологія»,

«Робота з персоналом»

Робоча програма навчальної дисципліни «Організаційна психологія та основи організації праці»

(назва навчальної дисципліни)

для здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Психологія»

(назва спеціальності)

за спеціалізацією «Екстремальна та кризова психологія», «Робота з персоналом»

(назва спеціалізації)

Розробник програми:

доцент кафедри психології діяльності в особливих умовах, к.психол.н, доцент

(посада, науковий ступінь та вчене звання)

Кучеренко С.М.

Програму навчальної дисципліни рекомендовано кафедрою

психології діяльності в особливих умовах (ПДОУ)

(назва кафедри)

Протокол від «23» травня 2017 року № 10

Начальник (завідувач) кафедри психології діяльності в особливих умовах

(назва кафедри)

_____ Перелигіна Л.А.
(підпис) (прізвище та ініціали)

« _____ » _____ 2017 року

Рекомендовано вченою радою факультету соціально-психологічного

(назва факультету)

Протокол від « 16» червня 2017 року № 10

Голова вченої ради соціально-психологічного факультету

(назва факультету)

_____ Куфлієвський А.С.
(підпис) (прізвище та ініціали)

« _____ » _____ 2017 року

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, (спеціалізація) освітній ступень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 6	Галузь знань <u>0301 «Соціально-політичні науки»</u> (шифр і назва) ^(шифр і назва)	цикл загальної (обов'язкової) підготовки	
Модуль 1	Спеціальність (спеціалізація): <u>053 «Психологія»</u> (шифр і назва) <u>«екстремальна і кризова психологія», «робота з персоналом»</u>	Рік підготовки:	
		1	1
Індивідуальне (науково-дослідне) завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин 180		1,2	1,2
з них: аудиторних 88 самостійної роботи 92	Освітній ступінь: <u>магістр</u>	Лекції	
		42 год.	14 год.
		Практичні, семінарські	
		46 год.	4 год.
		Лабораторні	
		_____ год.	_____ год.
		Самостійна робота	
		92 год.	162 год.
Індивідуальні завдання: _____ год.			
Вид контролю: екзамен			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання –88/92

для заочної форми навчання –18/162

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою курсу «Організаційна психологія та основи організації праці» є формування вміння використовувати набуті знання у практичній діяльності, для наукового аналізу та проведення наукових досліджень поведінки індивідів, груп, організацій з метою визначити особливості і вдосконалити індивідуальне виконання поставлених завдань та функціонування організації, рівня розвитку інтелекту та творчого потенціалу персоналу, отримання результатів які матимуть практичне значення та новизну.

Завдання:

- сформувати уявлення про предмет, завдання, методи організаційної психології, історію її становлення та перспективи розвитку;
- сформувати системи наукових понять і науково впорядкованих базових уявлень про всі суттєві аспекти функціонування організації;
- надати практичні знання та навички психологічних досліджень станів, динаміки та функціонування організації;
- вирішення психологічних проблем оптимізації роботи з особовим складом підрозділів ДСНС України, персоналом підприємств, організацій, установ різних форм власності;
- дослідження та розробка питань освіти;
- розробка та впровадження заходів з оптимізації взаємодії керівника з підлеглими;
- розробка та впровадження технологій робот з персоналом;
- забезпечити підготовку майбутніх спеціалістів до вирішення питань:
- психологічних основ управління організаціями;
- специфічних психологічних особливостей організаційної діяльності;
- психологічних основ діяльності персоналу організацій;
- психологічних основ забезпечення психічного здоров'я працівників організації;
- психологічного забезпечення нововведень і реорганізацій;
- охорони здоров'я та психологічної допомоги у різних сферах.

У результаті вивчення даного курсу студент повинен:

знати:

- основні поняття, категорії і інструменти організаційної психології;
- окремі етапи формування поглядів на людину як співробітника організації;
- компетенції і основні напрямки діяльності психолога в організації;
- психологічні феномени, пов'язані з індивідуальною поведінкою людини і котрі мають відношення до її діяльності в організації;
- критерії визначення організаційно-психологічних проблем і завдань;
- психологічний зміст практичної і дослідницької діяльності у державних, регіональних підприємствах, установах, організаціях, соціальних системах, навчальних закладах, наукових та науково-дослідних установах, підрозділах ДСНС України, силових структурах інших відомств, психологічних служб;
- особливості пошуку оптимальних рішень професійних завдань з урахуванням їх валідності, інформаційної, соціальної та економічної безпеки;

уміти:

- використовувати системи категорій і методів, необхідних для вирішення організаційно-психологічних завдань;
- застосовувати методологію наукових досліджень у галузі психології на теоретичному та практичному рівнях;
- обґрунтовувати гіпотези, розробляти програми дослідження (теоретичного, емпіричного) і їх методичного забезпечення з використанням новітніх засобів постановці завдань дослідження;
- здійснювати психологічний аналіз умов та особливостей професійної діяльності;
- розробляти та реалізовувати інноваційно-дослідні комплексні проекти включаючи власні дослідження;

- діагностувати і вирішувати організаційні проблеми і завдання, детерміновані психологічними факторами;
- виявляти проблеми психологічного характеру при аналізі конкретних організаційних ситуацій;
- аналізувати зовнішню і внутрішню середу організації, як джерело організаційно психологічних проблем;
- проводити дослідження в галузі організаційної психології, формулювати психологічно обґрунтовані рекомендації на основі отриманих даних;
- знаходити організаційно-управлінські рішення в виробничих ситуаціях;

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- знання та розуміння предметної області та розуміння психологічної діяльності;
- здатність генерувати нові ідеї (креативність);
- здатність приймати обґрунтовані рішення;
- знання категоріально-понятійного апарату психології;
- вміння самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел;
- здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій;
- здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження;
- здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації;
- застосовувати інформаційно-комунікаційні технології для аналізу результатів психологічного дослідження в організаціях;
- уміння організовувати та проводити психологічне консультування;
- здатність здійснювати психологічні допомогу, корекцію, вплив відповідно до запиту;
- використовувати сучасні психокорекційні технології в практичній діяльності;
- здатність усвідомлювати межі своєї компетентності та дотримуватися норм професійної етики;
- уміння адаптуватися до нових ситуацій та здатність до професійної мобільності;
- розуміння необхідності, дотримання правил та виконання вимог охорони праці.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 180 годин 6 кредиті ЄКТС.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Організаційна психологія як основа організації діяльності персоналу.

Тема 1. Організаційна психологія як галузь психологічної науки

Організаційна психологія як прикладна галузь психології. Становлення і розвиток індустріальної психології. Напрямки індустріальної психології: Оформлення організаційної психології в самостійну наукову дисципліну. Перспективи розвитку організаційної психології.

Об'єкт, предмет, завдання організаційної психології. Місце організаційної психології в системі «наука – практика». Міждисциплінарні зв'язки організаційної психології з іншими науками. Методи дослідження організаційної психології.

Тема 2. Основні види діяльності психологів по роботі з персоналом

Прикладні напрями праці психолога по роботі з персоналом організації. Функції діяльності психологів по роботі з персоналом. Просвітницька діяльність психологів по роботі з персоналом. Роль діагностичної та експертної діяльності психологів по роботі з персоналом. Прогнозування і профілактика як види діяльності організаційних психологів. визначення перспектив розвитку, перспективних напрямків діяльності, розробка

оптимальних способів і технологій ділового спілкування конкретної організації. Психокорекційна, психоконсультативна та психотерапевтична діяльність психолога по роботі з персоналом.

Тема 3. Поняття про організації та їх основні функції

Сутність організацій, їх соціально-економічні та соціально-психологічні функції. Ефективність, продуктивність діяльності організації. Види організації та її найбільш важливі характеристики. Соціальні, господарські, державні, муніципальні, приватні, змішані організації. Роль менеджерів та персоналу у забезпеченні ефективної діяльності організацій. Управління, як спеціальний вид діяльності в організаціях, як певна категорія людей, як спеціальна галузь знань. Основні підходи та принципи аналізу діяльності організацій в сучасних умовах. Аналіз організацій як відкритих соціальних систем, ситуаційний підхід, принцип «організацій, що навчаються», принцип гуманістичного менеджменту. Організація як система.

Тема 4. Психологічні основи управління організаціями.

Мета сутність і зміст управлінської діяльності. Синтетична природа управлінської діяльності. Система основних управлінських функцій, її критерії. Основні групи управлінських функцій. Зміст основних управлінських функцій: ціліпокладання прогнозування, планування, організаційна, прийняття рішення, мотивування, комунікативна, контрольна - корекційна тощо. Психічна регуляція управлінської діяльності. Специфіка процесів сприйняття, своєрідність довгострокової пам'яті в управлінській діяльності, мислення, як один з найважливіший когнітивних процесів управлінській діяльності, вольові якості особистості керівника.

Тема 5. Психологічні механізми мотивації персоналу.

Мотивація як функція управління, основні індикатори трудової мотивації персоналу, етапи мотиваційного процесу фахівців, типи мотивації і відповідні їм типи поведінки. Змістовні теорії мотивації. Теорія ієрархії потреб А. Маслоу, теорія мотиваційних потреб Д. МакКлелланда, мотиваційно-гігієнічна теорія Ф. Герцберга. Процесуальні теорії мотивації. Теорія трудової мотивації Д. Аткинсона, теорія очікувань В. Врума, теорія справедливості С. Адамса, теорія мотивації Л. Портера-Е. Лоулера, теорія постановки цілей Е. Лока.

Тема 6. Адаптація співробітників в організації

Особливості адаптації співробітників в організації. Адаптація співробітника як фактор підвищення ефективності його професійної діяльності. Сучасний етап розробки психології адаптації. Адаптація співробітників в організації та її функція. Основні види адаптації: за відносинам суб'єкт-об'єкт, по впливу на співробітника, за рівнем, за напрямками. Етапи адаптації співробітників.

Змістовий модуль 2. Технології управління та розвитку персоналу

Тема 7. Технологічний підхід та інтерактивні техніки в роботі психологів

Поняття про технологічний підхід в роботі організаційних психологів і сутність технологій. Особливості гуманітарних і психологічних технологій. Психолого - організаційні технології як різновид психологічних технологій. Основні види психолого - організаційних технологій. Поняття про інтерактивні техніки та їх роль у реалізації технологічного підходу в роботі організаційних психологів. Роль організаційно-спрямовуючих інтерактивних технік у формуванні психологічної культури менеджерів і персоналу організацій. Використання змістовно-сміслових інтерактивних технік для психологічної підготовки менеджерів і персоналу організацій. Застосування рольових ігор та тренінгів для психологічної підготовки менеджерів і персоналу організацій.

Тема 8. Психолого - організаційне консультування

Роль психолого - організаційного консультування в реалізації технологічного підходу в праці психологів по роботі з персоналом. Основні види психолого - організаційного консультування. Мотиваційний компонент моделі психолого - організаційного консультування. Когнітивно-смісловий та операційний компоненти

моделі психолого - організаційного консультування. Особистісний та організаційний компоненти моделі психолого - організаційного консультування.

Тема 9. Підходи до профілактики та подолання комунікативних бар'єрів в організації

Комунікація в роботі організації. Основні функції комунікативного процесу. Поняття про комунікативні бар'єри в організації, їх види та причини виникнення (інформаційно-смысловий компонент технології). Сутність комунікативних бар'єрів та їх ролі в діяльності організації. Класифікація чинників, що впливають на виникнення комунікативних бар'єрів в організаціях. Система діагностичних методик для вивчення комунікативних бар'єрів в організації (діагностичний компонент технології). Тренінгова програма для профілактики та подолання комунікативних бар'єрів в організації (корекційно - розвивальний компонент технології).

Тема 10. Особливості формування конкурентоздатної команди

Психологічний аналіз змісту та суттєвих характеристик конкурентоздатної команди (інформаційно-смысловий компонент технології). Ознаки, що відрізняють власне команди від інших груп. Основні особливості команд, порівняно з робочими групами.

Комплекс діагностичних методик для вивчення особливостей діяльності конкурентоздатної команди (діагностичний компонент технології). Система тренінгових занять для формування конкурентоздатної команди (корекційно - розвивальний компонент технології).

Тема 11. Запобігання та розв'язання організаційних конфліктів

Організаційні конфлікти: основні види, причини виникнення та шляхи подолання (інформаційно-смысловий компонент технології). Проблематика конфліктів у діяльності та розвитку сучасних організацій. Основні причини виникнення організаційних конфліктів.

Комплекс діагностичних методик для вивчення особливостей організаційних конфліктів (діагностичний компонент технології). Актуальні проблеми, які існують в управлінні конфліктами у вітчизняних організаціях. Діагностика готовності до переговорів і розв'язання конфліктів. Модель психолого - організаційного консультування з проблеми розв'язання конфліктів в організації (корекційно - розвивальний компонент технології). Основні етапи здійснення психолого - організаційного консультування.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Організаційна психологія як основа організації діяльності персоналу.												
Тема 1. Організаційна психологія як галузь психологічної науки.	16	4	4			8	10	1				10
Тема 2. Основні види діяльності психологів по роботі з персоналом	18	4	4			10	20	1	1			18
Тема 3. Поняття	16	4	4			8	16	1				12

про організації та їх основні функції												
Тема 4. Психологічні основи управління організаціями	18	4	4			10	23	1	1			16
Тема 5. Психологічні механізми мотивації персоналу	10	2	2			6	23	1				14
Тема 6. Адаптація співробітників в організації	12	4	4			4	24	1				12
Разом за змістовим модулем 1	90	22	22			46	90	6	2			82
Змістовий модуль 2. Технології управління та розвитку персоналу												
Тема 7. Технологічний підхід та інтерактивні техніки в роботі психологів	14	4	4			6	10	1				9
Тема 8. Психолого-організаційне консультування	14	4	4			6	20	1	1			18
Тема 9. Підходи до профілактики та подолання комунікативних бар'єрів в організації	18	4	4			10	16	2				14
Тема 10. Особливості формування конкурентоздатної команди	22	4	6			12	22	2	1			19
Тема 11. Запобігання та розв'язання організаційних конфліктів	22	4	6			12	22	2				20
Разом за змістовим модулем 2	90	20	24			46	90	8	2			80
Усього годин	180	42	46			92	180	14	4			162

5. Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість
---	------------	-----------

з/п		годин
1	Не заплановано	

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Основні поняття та положення організаційної психології	4	
2	Види діяльності психологів по роботі з персоналом	4	1
3	Види та основні функції організацій	4	
4	Основи управлінської діяльності	4	1
5	Основи мотивації персоналу організацій.	2	
6	Особливості адаптація співробітників в організації	4	
7	Технологічний підхід у роботі психологів з персоналом	4	
8	Застосування інтерактивних технік	4	1
9	Особливості психолого - організаційного консультування	2	
10	Робота психологів з подолання комунікативних бар'єрів	4	1
11	Підходи до формування конкурентоздатної команди	4	
12	Особливості організаційних конфліктів	2	
13	Робота психологів з розв'язання конфліктів в організації	4	
	Разом	46	4

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Не заплановано		

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Науковий менеджмент як «першоджерело» організаційної психології.	8	12
2	Напрямки індустріальної психології та їх значення для розвитку організаційної	8	14
3	Організаційна психологія як самостійна наука	10	13
4	Теорії організації:	10	14
5	Класичні теорії організацій.	6	20
6	Концепції «людських стосунків».	6	14
7	Структурний підхід: дослідження в руслі «теорії рис».	10	16
8	Поведінковий підхід: експерименти К. Левіна.	10	14
9	Ситуаційна модель лідерства Ф. Фідлера.	6	14
10	Управлінська решітка Р. Блейка і Дж. Моутона.	7	11
11	Основні теорії адаптації персоналу в організаціях	11	20
	Разом	92	162

9. Індивідуальні завдання

Не заплановано

10. Методи навчання

Методи навчання, що використовуються у процесі лекційних занять:

- лекція;
- лекція з елементами пояснення;
- ілюстрація наочних матеріалів;
- пояснення.

Методи навчання, що використовуються під час практичних та лабораторних занять:

- традиційна бесіда;
- евристична бесіда;
- виконання вправ та завдань;
- робота с текстом підручника(конспектування, анотування, реферування, цитування тощо);
- самостійна робота

11. Методи контролю

Методи контролю знань:

- письмове опитування;
- контрольні - корекційні бесіди;
- усне опитування;
- письмова контрольна робота;

Форма підсумкового контролю:

- для денної форми навчання – модульний контроль, залік;
- для заочної форми навчання – залік.

12. Розподіл балів, які отримують студент

Поточний контроль та самостійна робота							
M1	M2	M3	M4	Реферат	Модульн і КР	Іспит	Сума
15	15	15	15	10	20	10	100

T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів.

Оцінка за бальною шкалою елементів навчальної діяльності з дисципліни

Елементи навчальної діяльності	Усього за семестр балів
Відвідування та робота на занятті	60
Реферат	10
Модульна контрольна робота	20
Усього – максимум за період	
Додаткові необов'язкові завдання та науково-дослідна діяльність здобувача вищої освіти	
Складання екзамену (максимум)	10
Накопичувальний підсумок	100

Шкали оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності за шкалою ВНЗ	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		екзамен, диф. залік	залік
90-100 (та вище з урахуванням необов'язкових завдань)	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
65-79	C		
55-64	D		
50-54	E	задовільно	

1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	
------	---	--	--

13. Методичне забезпечення

- 13.1. Контрольні питання для проведення підсумкового контролю (модульний контроль, екзамен)
- 13.2. Плани практичних занять
- 13.3. Завдання для самостійної роботи здобувачів вищої освіти
- 13.4. Методичні вказівки і тематика контрольних робіт
- 13.5. Пакет комплексних контрольних робіт (ККР) для перевірки знань

14. Рекомендована література

Базова

1. Базаров Т. Ю. Организационный контекст управления персоналом / Т. Ю. Базаров / Социальная психология : Хрестоматия. М. : Аспект Пресс, 1999. – 248 с.
2. Балл Г. О. Категорія “культура особистості” в аналізі гуманізації загальної та професійної освіти / Г. О. Балл // Педагогіка і психологія професійної освіти : результати досліджень і перспективи : Зб. наук. пр. / За ред. І. А. Зязюна та Н. Г. Ничкало. – К., 2003. – С. 51 – 61.
4. Бодди Д., Пэйтон Р. Основы менеджмента / Д. Бодди, Р. Пэйтон. – СПб. : Питер, 1999. – 234 с.
5. Верещагина Л. А., Карелина И. М. Психология потребностей и мотивация персонала / Л. А. Верещагина, И. М. Карелина. – Х. : Изд-во Гуманитарный центр, 2002. – 152 с.
6. Войтович Н. О. Проблемы организационного климата у вищому закладі освіти / Н. О. Войтович // Практична психологія та соціальна робота. – К., 2002. – № 10 – С. 6 -10.
7. Герберт Д., Розенштиль фон Л. Организационная психология. Человек и организация / Д. Герберт, фон Л. Розенштиль. – Харьков : [б. и.], 2006. – 420 с.
8. Гибсон Д., Иванцевич Д., Донелли Д. Организации. Поведение. Структуры. Процессы / Д. Гибсон, Д. Иванцевич, Д. Донелли. – М. : Инфра-М., 2000. – 268 с.
9. Занковский А.Н. Организационная психология: Учебное пособие для вузов. М.: Флинта, 2002. – 648 с.
10. Кабаченко Т.С. Психология управления: Учеб. пособие. — М.: Пед. общество России, 2003. — 384 с.
11. Карамушка Л. М. Психологія управління закладами середньої освіти : [монографія] / Л. М. Карамушка. - К. : Ніка-Центр, 2000. – 332 с.
12. Карамушка Л.М. Психологія управління: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів та слухачів інститутів післядипломної освіти. - К.: Міленіум, 2003. - 344 с.
13. Карамушка Л.М. Актуальні проблеми психології управління та організаційної психології — К.: Інститут психології ім. Г.С. Костюка АПН України, 2003. — 56 с.
14. Карпов А. В. Психология менеджмента / А. В. Карпов. - М. : [б. и.], 1999. – 182 с.
15. Кирхлер Э., Родлер К. Мотивация в организациях. Психология труда и организационная психология. Т. 1. Харьков, 2003. – 144 с.
16. Липатов С.А. К вопросу о предмете и статусе организационной психологии // Журнал практического психолога. 2000, № 5-6. — С. 3-11.
17. Огнев А. С., Гончаров Ю. Н. Рабочая книга организационного психолога. / А. С. Огнев, Ю. Н. Гончаров. - Воронеж : изд-во ВГУ, 2000. – 244 с.
18. Организационная психология / под ред. Г. В. Суходольского. – Харьков : Издательство : Гуманитарный Центр, 2004. – 456 с.
19. Организационная психология / Сост. Л. В. Винокуров, И. И. Скрипюк. – СПб. : Питер, 2000. – 342 с.

20. Организационная психология: Учеб. пособие / Е.Н. Викентьева, Т.П. Емельянова, И.В. Землянская, Е.Д. Короткина, И.Г. Сизова; Под. ред. Т.П. Емельяновой. — Тверь: Твер. гос. ун-т, 2004. — 203 с.
21. Почебут Л.Г., Чикер В.А. Организационная социальная психология: Учебное пособие. СПб.: Речь, 2000. — С. 48-126.
22. Психологические теории организации: Пер. с англ. / Э. Кирхлер, Катя Майер-Пести, Ева Хофманн. — Харьков: Гуманитарный Центр, 2005. — 310с.
23. Снетков В.М. Психология коммуникации в организациях — М.: Институт Общегуманитарных Исследований, 2002. — 192с.
24. Технології роботи організаційних психологів. / За науковою редакцією Л.М.Карамушки. - К., 2005. — 359 с.
25. Хисматуллина З.Н. Организационные конфликты: понятие и типология //Социологические науки. № 3, 2005. С. 108-110.

Допоміжна

1. Большакова А.Н. Социальная психология менеджмента. — Харьков: 2003. — 189с.
2. Гибсон Л., Иванцевич Д.М., Донелли Д.Х. Организации: поведение, структура, процессы. М., 2000. — С. 522-551.
3. Журавлев А.В. Психология управленческого взаимодействия (теоретические и прикладные проблемы). М.: Издательство «Институт психологии РАН», 2004. С. 114-212.
4. Кабаченко Т.С. Психология управления: Учеб. пособие. — М.: Пед. общество России, 2003. — 384 с.
5. Камерон К. С., Куинн Р.Э. Диагностика и изменение организационной культуры. — СПб.: Питер, 2001. — 320 с.
6. Кверк Б. Создавая связи. Внутрикорпоративные коммуникации в бизнес-стратегии. — М., 2006. — 416 с.
7. Красовский Ю.Д. Архитектоника организационного поведения: Учеб. пособие для вузов — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. — 334с.
8. Найдьонов М. Формування системи рефлексивного управління в організаціях. - Київ, 2008.- 484 с.
9. Подшивалкина В.И. Социальные технологии: проблемы теории и практики. — К., 1997. — 357 с.
10. Райгородский Д.Я. Психология управления: Хрестоматия. — М.: Бахрах-М, 2006. — 768 с.
11. Райгородский Д.Я. Организационное поведение: Хрестоматия. — М.: Бахрах-М, 2006. — 752 с.
12. Райгородский Д.Я. Психология руководства: Учеб. пособие. — М.: Бахрах-М, 2005. — 768 с.
13. Стоу Б.М. Антология организационной психологии. М., 2005. — С. 519-568.
14. Трошев. И. В. Организационная культура / И. В. Трошев. — М. : Юнити, 2004. —124 с.
15. Управление персоналом: Учеб. для вузов / Под ред. Т.Ю. Базарова, Б.Л. Еремина. — 2-е изд., перераб. и доп. — М: ЮНИТИ, 2002. — 560 с.
16. Управленческая культура организаций / Сост. Л. М. Кроль, Е. А. Пуртова. — М. : Класс, 2004. — 270 с.
17. Урбанович А. А. Психология управления. / А. А. Урбанович. — Минск : [б. и.], 2003. — 346 с.
18. Филонович С.Р. Лидерство и практические навыки менеджера. М.: ИНФРА-М, 2000. — 288 с.
19. Шакурова З. А. Управление персоналом: учебное пособие / З. А. Шакурова, Л. П. Паршукова, Н. В. Маркус. — Челябинск: Издательский центр ЮУрГУ, 2010. — С. 57 - 59.
20. Шеклтон В. Психология лидерства в бизнесе. СПб.: Питер, 2003. — 222 с.
21. Шейн Э. Организационная культура и лидерство / Э. Шейн. — СПб. : Питер, 2002. -342 с.

22. Шпалінський В. В., Помазан К. А. Психологія управління / В. В. Шпалінський, К. А. Помазан. – Харків : [б. и.], 2002. – 222 с.
23. Фетискин Н. П. Социально-психологическая диагностика развития личности и малых групп / Н. П. Фетискин, В. В. Козлов, Г. М. Мануйлов. – М. : Изд-во ин-та психотерапии, 2005. – 490

15. Інформаційні ресурси

1. Електронні ресурси Інтернету: <http://www.psychlist.net>

Розробник(и) програми:

доцент, к психол.н, доцент _____

(посада, вчене звання, ступінь)

(підпис)

(Кучеренко С.М.)

(прізвище та ініціали)